

1348

De pest is naar Engeland gekomen

En de leugens die je vertelt
zullen je dood worden

KAREN MAITLAND

Het gezelschap van leugenaars

Historische thriller

Uitgeverij De Vliegende Hollander

Uitgeverij De Vliegende Hollander stelt alles in het werk om op milieuvriendelijke en duurzame wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van dit boek is gebruik gemaakt van papier met het FSC-kenmerk. Dit kenmerk garandeert dat het hout, of de houtvezel waarvan het product is gemaakt, afkomstig is van ecologisch en sociaal verantwoord bosbeheer.

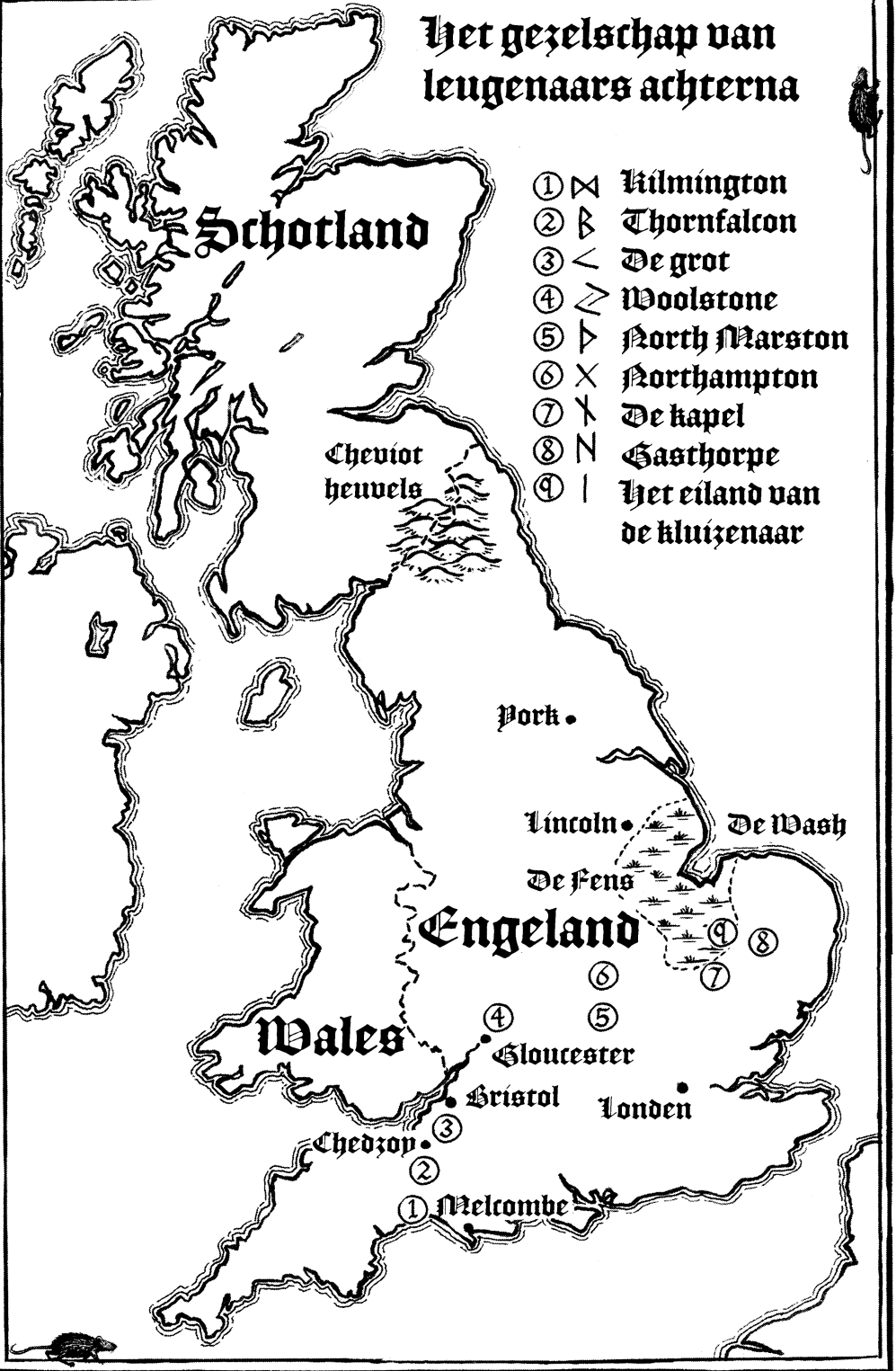

Copyright © 2008 Karen Maitland
Copyright Nederlandse vertaling © 2009
Renée Vink en Uitgeverij De Vliegende Hollander
Oorspronkelijk uitgegeven door Michael Joseph, an imprint of Penguin Books
Oorspronkelijke titel *Company of Liars*
Vormgeving binnenwerk Perfect Service
Omslagontwerp Wil Immink
Omslagillustratie GRAY318

ISBN 978 90 495 0009 2

NUR 305

Het gezelschap van leugenaars achterna

Schotland

Cheviot
heuwels

Pork •

Lincoln •

De Wash

De Fens

Engeland

Wales

Gloucester

Bristol

Londen

Chedzoy

Melcombe

- ① ✕ Kilmington
- ② ▷ Thornfalcon
- ③ < De grot
- ④ ▷ Woolstone
- ⑤ ▷ North Marston
- ⑥ ✕ Northampton
- ⑦ ✕ De kapel
- ⑧ Z Gaschorpe
- ⑨ | Het eiland van de kluisenaar

*De waarheid is niet zelden een vreselijk aanvalswapen.
Het is mogelijk omwille van de waarheid te liegen en zelfs te moorden.*
Alfred Adler, psychiater

We hebben de leugen nodig... om te leven.
Friedrich Wilhelm Nietzsche, filosoof

Proloog

‘Dat is dan geregeld, we begraven haar levend met de ijzeren breidel om. Dat zal haar tong wel aan banden leggen.’ De waard vouwde zijn armen over elkaar, opgelucht dat ze het daar tenminste eindelijk over eens waren. ‘Ijzer zal al haar vervloekingen afweren. Dat houdt alles tegen, ijzer. Een van de machtigste wapens die je tegen het kwaad kunt inzetten, op de hostie en wijwater na. Het zou natuurlijk beter wezen als we daar iets van hadden, maar dat hebben we nou eenmaal niet. Maar ijzer werkt net zo goed.’

Zijn vrouw maakte een snuivend geluid. ‘Maak dat de buren wijs. Geen deur of luik hier in ’t dorp of ze hangen vol met hoefijzers, maar we hadden voor hetzelfde geld kippenveren aan de deuren kunnen hangen, zo goed hebben die dingen ons beschermd.’

Haar echtgenoot keek haar boos aan. ‘Maar als ze met die breidel gekneveld wordt, dan kan ze toch geen vervloekingen uitspreken? Dus ijzer of niet, werken doet het toch wel.’

‘Maar als ze nou niet doodgaat?’ jammerde het herbergknechtje. ‘Als ze zich door de grond heen een weg naar buiten klauwt en in het holst van de nacht op ons afkomt?’ Hij keek zenuwachtig om naar de deur, alsof hij haar daar al aan hoorde krassen. ‘Kunnen we geen staak van elzenhout door haar hart slaan voor we haar begraven? Dan weten we zeker dat ze dood is.’

‘Godallemachtig, jongen. Bied jij je als vrijwilliger aan om een staak in haar lijf te boren terwijl ze naar je kijkt? Want dat ga ik echt niet doen.’

Het knechtje schudde heftig van nee en dook wat dieper in elkaar op zijn kruk, alsof hij doodsbenauwd was dat iemand hem een staak in handen zou duwen en hem zou dwingen om het te doen.

Met een geërgerde zucht overzag de waard het gezelschap van een

stuk of tien mannen en vrouwen die onderuitgezakt op de banken van zijn sombere bierhuis hingen. Al was het buiten nog dag, de lui-ken zaten stevig dicht en de deur was vergrendeld. Niet dat die gren- del nodig was, dat was meer de macht der gewoonte. Het gaf ge- woon een veiliger gevoel om er een grendel voor te schuiven. Maar grendels zouden haar er niet van weerhouden erachter te komen wat ze van plan waren, en wat de onverwachte komst van passerende vreemdelingen betrof, niemand die niet dood wilde, zou zich op minder dan tien pas afstand wagen van een gebouw waarvan deuren en lui-ken gesloten waren, hoe dringend hij ook behoefte had aan iets te drinken of te eten.

De waard had alle redenen om ongeduldig te zijn. Als de zaak niet gauw geregeld werd, zou het te laat worden om voor donker nog iets te doen. Het was al erg genoeg om haar bij daglicht het hoofd te bie- den, maar bij de gedachte dat je haar 's nachts probeerde te doden, met slechts een kaars tussen jou en haar krachten in, deed zelfs de dapperste man het in zijn broek. En na drieëntwintig jaar huwelijk koesterde de waard geen illusies meer over zijn eigen dapperheid.

Vanuit de alkoof, waar hij op zijn lievelingsplek zat met zijn brede billen over de gladgesleten bank heen, dreunde de diepe, galmende stem van de smid. 'Breidel haar en bind haar stevig vast, smijt een voet aarde over haar heen, en als ze dan gesmoord is, sla ik door de grond heen een ijzeren staak in haar lijf. Dat moet toch genoeg we- zen.' Hij schurkte met zijn rug, waar een jeukende vlooiende beet op zat, tegen de ruwe wand. 'Dat doe ik dan precies als de maan op- gaat, zodat haar geest wordt vastgepind in haar graf. Dan staat ze niet meer op.'

De leerlooier nam een teug bier en veegde met de rug van zijn hand zijn mond af. 'Maar ik heb horen vertellen dat de enige veilige manier is het hoofd eraf te hakken met de spade van een grafdelver – zodra ze goed en wel dood is, natuurlijk.'

'Zo maak je een vampier dood, maar dat is zij niet, dat gerucht heb ik tenminste nooit gehoord.' Dat was afkomstig van de oude vrouw achterin. Ze was nu bejaard en gebrekkig, maar ze had de meeste mensen in het dorp ter wereld geholpen en ze ook zien begraven.

'Wie zal zeggen wat ze is, of waarin ze kan veranderen als ze een- maal dood is? Ze is niet natuurlijk, da's een ding dat zeker is.'

Op de woorden van de leerlooier knikten diverse hoofden beves- tigd. Dat was zo ongeveer het enige waar ze het over eens waren.

Tijdens al die uren van discussie had niemand haar bij de naam genoemd, ook het knechtje niet. Zelfs hij wist dat je sommige dingen beter niet hardop kunt zeggen.

‘Ik vind nog steeds dat we haar moeten verbranden,’ zei de oude vrouw. ‘Dan is er geen kans dat ze weer opstaat.’

‘Maar ze is geen ketter,’ wierp de waard tegen. ‘Het zou beter voor ons allemaal zijn als ze dat wel was. De zielen van ketters vliegen rechtstreeks naar de hel. Alleen God weet waar haar ziel naartoe zal vliegen, rechtstreeks het dichtstbijzijnde levende wezen in, dat zou me niks verbazen, mens of dier, en dan zitten we straks opgescheept met een monster dat nog tien keer zo erg is.’

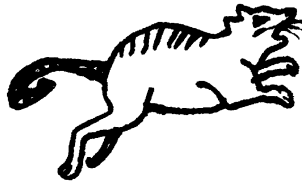
‘Vader Talbot zal vast wel weten met welke woorden je haar ziel naar de hel moet sturen,’ hield de oude vrouw koppig vol.

‘Jawel, maar die is dood, weet je nog? Net als het halve dorp, en straks gaan wij met z’n allen ook die kant op, als we niet eerst een manier bedenken om haar om zeep te helpen. En aangezien er binnen vier dagreizen te paard geen priester meer over is, moeten we onszelf zien te redden. We kunnen niet over de aanpak blijven bkevechten. We moeten ons vandaag nog van haar ontdoen, voor zons- ondergang. We kunnen niet het risico nemen haar nog een nacht in leven te laten.’

De smid knikte. ‘Hij heeft gelijk. Met ieder uur dat ze blijft leven, wordt ze sterker.’

De waard hees zich van zijn bank overeind in een poging verdere discussie de kop in te drukken. ‘Dus het besluit is genomen,’ zei hij vastberaden. ‘Ze wordt levend begraven met de breidel om. Dan, zodra ze dood is, pint William haar in haar graf vast met de ijzeren staak. Het enige wat we nu nog moeten beslissen, is wie haar zal breidelen.’

Hij keek hoopvol het vertrek rond, maar niemand keek hem aan.

1 De midzomerjaarmarkt

Als je plotseling huiverend wakker wordt, is er een geest over je graf gelopen, zeggen ze. Ik werd die midzomerdag huiverend wakker. En hoewel ik het euvel dat die dag ons allemaal zou brengen met geen mogelijkheid kon voorzien, was het of ik de kilte ervan op dat moment van ontwaken al voelde, al een glimp opving van de schaduw, alsof er net buiten mijn gezichtsveld iets kwaadaardigs zweefde.

Het was nog donker toen ik wakker werd, in dat zwartste aller uren voor de dageraad, als de kaarsen opgebrand zijn en de eerste zonnestralen nog niet door de kieren in de luiken dringen. Maar het kwam niet door de kilte van dat uur dat ik huiverde. We lagen zo dicht opeengepakt in de slaapschuur dat niemand de tocht voelde.

Alle bedden en ieder duimbreed van de vloer waren bezet door de menigte die voor de midzomerjaarmarkt naar Kilmington was gestroomd. De lucht was bedorven door het zweet en de boeren, de scheten en de stank uit magen die verzuurd waren door te veel bier. Mannen en vrouwen knorden en snurkten op de krakende vloerplanken en kreunden wanneer rusteloze slapers, in de greep van een boze droom, hier en daar hun burens met een elleboog in de ribben porden.

Ik droom zelden, maar die nacht had ik gedroomd en de droom stond me nog bij toen ik wakker werd. Ik had gedroomd over de sombere heuvels in het laagland die de Cheviots worden genoemd, daar waar Engeland en Schotland met de blik strak op elkaar gericht ineenduiken, klaar voor de strijd. Ik zag ze even duidelijk alsof ik er stond, de ronde toppen en de woeste stromen, de wilde geiten en de roeken met de wind onder hun vleugels, de langwerpige peles* en de vierkante, versterkte bastles. Ik kende ze goed. Ik had die plek ge-

* zie 'Lijst van begrippen' op pag. 471

kend vanaf mijn eerste ademtocht; het was de plek die ik ooit mijn thuis placht te noemen.

Ik had er al jaren niet meer van gedroomd. Ik was er nooit meer terug geweest. Ik kon nooit meer terug. Dat wist ik al op de dag dat ik er wegging. En al die jaren heb ik mijn best gedaan die plek uit mijn hoofd te zetten, en dat is me ook grotendeels gelukt. Het heeft geen zin te smachten naar een plaats waar je niet kunt zijn. Wat is dat trouwens, thuis? De plaats waar je geboren bent? Waar de mensen zich jou nog herinneren? De herinnering aan mij is waarschijnlijk allang weggesleten. En zelfs al zouden er nog mensen in leven zijn die zich mij herinneren, ze zouden het me nooit vergeven, zouden me nooit kunnen kwijtschelden wat ik heb gedaan. En op die midzomerdag, toen ik van die heuvels droomde, was ik zo ongeveer het verst van huis als iemand maar zijn kan.

Ik trek al jaren langs de wegen, zoveel dat ik ze allang niet meer tel. Bovendien doet het er niet toe. De zon gaat op in het oosten en onder in het westen en we zeiden bij onszelf dat het altijd zo zou zijn. Ik had beter moeten weten. Per slot van rekening ben ik een camelot, een marskramer, een venter van hoop en schietgebedjes, van loze beloften en verhalen van klatergoud. En geloof me, er zijn genoeg kopers voor dergelijke waar. Ik verkoop geloof in een flesje: het water van de Jordaan, precies van de plek waar de duif is neergedaald; de beenderen van de onnozele kinderen, afgeslacht in Betlehem; en de scherven van de lampen, gedragen door de wijze maagden. Ik heb strengen van het haar van Maria Magdalena in de aanbidding, roder dan de blos van een jonge knaap, en de witte melk van de Maagd Maria in kleine ampullen, niet groter dan haar tepels. Ik laat zwart geworden vingers van Sint Jozef zien, palmbladeren uit het Beloofde Land en haren van niemand minder dan de ezel die Onze Lieve Heer Jeruzalem binnen heeft gedragen. En ze geloven me, ze geloven het allemaal, want ik heb immers het litteken dat bewijst dat ik helemaal naar het Heilige Land ben geweest om met de heidenen om die overblijfsels te vechten.

Dat litteken is niet te missen, paars en gerimpeld als het aarsgat van een oud wijf; het smeert mijn neus half over mijn wang uit. Het gat waar mijn oog had moeten zitten, hebben ze dichtgenaaid en in de loop der jaren is het ooglid gekrompen en verschrompeld in de kas, als het vel op een koud geworden pudding. Maar ik probeer mijn gezicht niet te verbergen, want een betere onderbouwing kun

je je niet wensen, geen beter bewijs dat elk botje dat ik verkoop echt is, dat elke bloeddruppel werkelijk op het plaveisel van de Heilige Stad zelf is gespetterd. En ik kan verhalen vertellen – hoe ik de hand van een Saraceen heb afgehakt om de windsels van Onze Lieve Heer aan zijn godslasterlijke greep te ontrukken; hoe ik vijf, nee tien man moest afslachten om mijn veldfles in de Jordaan te kunnen dompe-len. Voor die verhalen reken ik natuurlijk extra. Ik breng alles in re-kening.

We moeten in deze wereld allemaal in ons onderhoud voorzien en er zijn evenveel manieren om rond te komen als er mensen zijn. Vergeleken met dat van sommige anderen is mijn handeltje best ach-tenswaardig te noemen en het kan geen kwaad. Je zou zelfs kunnen zeggen dat het goed doet, want ik handel in hoop, en dat is de kost-baarste schat die er bestaat. Hoop mag dan een illusie zijn, maar die weerhoudt je er wel van in de rivier te springen of doller kervel te slik-ken. De hoop is een fraaie leugen en het vergt talent hem voor ande-ren in het leven te roepen. En indertijd, op de dag waarop ze zeggen dat alles begonnen is, geloofde ik serieus dat het creëren van hoop de hoogste aller kunsten is, de nobelste aller leugens. Ik had het mis.

Die dag werd door lieden die in dergelijke dingen geloven, als een ongeluksdag beschouwd. Ze willen voor zoiets graag exact de datum vaststellen, alsof de dood op een specifiek moment geboren wordt of de vernietiging op een specifiek moment verwekt. Dus bepaalden ze dat het op midzomerdag 1348 was, een datum die iedereen zich kan herinneren. Dat was de dag waarop zowel mensen als dieren de inzet in een goddelijk spel werden. Het was het punt waarop de ba-lans zowel naar hemel als hel kon doorslaan.

Die specifieke midzomerdag kwam huiverend en kwijnend ter wereld, gehuld in een dichte sluier van fijne regen. Huisjes, bomen en koestallen zweefden als spookbeelden in het broze, grijze licht, alsof ze met het eerste hanengekraai zouden vervliegen. Maar er kraaide geen haan. Hij wist niet dat het dag was geworden. De vo-gels waren stil. Alle mensen die elkaar tegenkwamen terwijl ze zich haastten om te gaan melken of het vee te verzorgen, riepen opge-wekt dat de regen niet lang zou aanhouden en dat er dan een on-voorstelbaar mooie midzomerdag zou volgen, maar je kon zien dat ze niet overtuigd waren. De stilte van de vogels werkte op hun ze-nuwen. Ze wisten dat uitgerekend op deze dag zo'n stilte een boos voorteken was, al durfde niemand dat te zeggen.

Maar zoals ze hadden voorspeld, trok de motregen ten slotte weg. Een schijfje zon, zwak en ziekelijk, scheen grillig tussen de donkere wolken door. Er ging geen warmte van uit, maar de dorpelingen van Kilmington lieten zich door zoiets onbeduidends niet uit het veld slaan. Het gelach rolde in golven over de meent. Slecht voorteken of niet, dit was hun feestdag en ze zouden nog tegen een vliegende storm in gezworen hebben dat ze het prima naar hun zin hadden. Vanuit naburige dorpen waren buitenlui toegestroomd om te kopen en te verkopen, te loven, te bieden en te onderhandelen, oude geschillen bij te leggen en nieuwe te beginnen. Bedienden waren op zoek naar een meester, jonge meisjes op zoek naar een man, weduwnaars op zoek naar een goede, sterke vrouw en dieven op zoek naar iedere beurs die ze maar snijden konden.

Naast de vijver draaide een van zijn ingewanden ontdaan varken rond aan een groot spit en de geur van zoet, geroosterd vlees hing in de vochtige lucht, zodat het water je in de mond liep. Een kleine jongen draaide langzaam aan het spit en trapte naar de honden die opsprongen en naar het karkas haptten, maar de arme beesten werden door de geur bijna tot razernij gedreven en zelfs niet afgeschrikt door vonken uit het vuur en stevige stokslagen. De dorpelingen sneden sappige stukken van de knisperende lendenen af, zetten hun tanden erin en likten de reuzel van hun vette vingers. Zelfs degenen wier tanden al lang geleden tot zwarte stompjes afgesleten waren, zogen gretig aan stukken vet of kaantjes, terwijl het vleessap over hun kin liep. Van zo'n zeldzame overvloed aan vers vlees moest tot en met de laatste mergpijp genoten worden.

Troepjes jongens renden blootsvoets tussen de roddelende volwassenen door en probeerden de in scharlakenrood geklede coke-laars af te leiden door met hun knuppels hard op de grond te mepen. Jongemannen en meisjes vrijden erop los zonder zich iets aan te trekken van het vochtige gras en het afkeurende gefrons van priester en klerk. Kramers prezen hun waren aan. Speellieden bliezen de fluit en sloegen de trom, en kinderen schreeuwden hard genoeg om de duivels in de hel te wekken. Het was ieder jaar hetzelfde. Er werd ten volle van de jaarmarkt genoten, want de rest van het jaar was er bar weinig reden tot vrolijkheid.

Maar zelfs in het gedrang van de luidruchtige menigte kon het niet anders of je oog viel op het kind. Het kwam door haar haren, niet blond maar zuiver wit, een zijden waterval als de woekerende baard

van een oude man, en onder die ijskap een gezicht dat bleker was dan de dijen van een non, met witte wenkbrauwen en witte oogharen als omlijsting van ogen, zo doorschijnend als een morgenlucht. De broze huid over haar knokige ledematen had een ijsblauwe glans die afstak tegen de nootbruine tint van de andere blagen op de markt. Maar ze trok niet alleen mijn aandacht door die afwezigheid van kleur, maar ook door de aframmeling.

Dat een kind klappen kreeg, was niet ongewoon. Ik moet het die dag al zo'n zes keer hebben gezien: een haal over blote benen voor het uit slordigheid laten vallen van een mandje eieren, een oorvijg, om geen enkele andere reden dan dat de vlegel in de weg liep. Alle jonge zondaars probeerden de klappen te ontwijken en schreeuwden hard genoeg om hun kastjers tevreden te stellen: de bestrafing was raak geweest. Dat wil zeggen, allemaal behalve zij. Zij schreeuwde niet en sribbelde niet tegen maar hield zich stil, alsof de slagen op haar rug met een veer in plaats van met een riem werden toegebracht. Dat leek degene die haar sloeg nog razender te maken. Ik dacht dat hij haar bewusteloos zou slaan, maar ten slotte liet hij haar gaan, verslagen. Ze struikelde een paar passen bij hem vandaan, wankelend maar met haar kin in de lucht, al zakte ze bijna door haar benen. Toen draaide ze haar hoofd om en keek mij aan, alsof ze voelde dat ik haar gadesloeg. Haar lichtblauwe ogen waren droog en helder als een zomerdag, en om haar mond speelde een zweempje van een glimlach.

Degene die haar had geslagen, was niet de enige die door haar stilzwijgen in razernij was ontstoken. Een dikke, beringde koopman schudde zijn vuist tegen hem en eiste schadevergoeding, zijn gezicht bijna paars van woede. Door het geschreeuw en geroezemoes van de menigte die zich rondom hen had verzameld kon ik hun woordenwisseling niet volgen, maar uiteindelijk leken ze het eens te worden en liet de koopman zich in de richting van de taveerne meetronen; de toeschouwers vormden de achterhoede. De ander was ongetwijfeld van plan de woedende koopman met een bedwelmende hoeveelheid sterke wijn tot bedaren te brengen. Terwijl hij hem met een hand vleierig bij de elleboog nam, greep hij de gelegenheid aan om in het voorbijgaan het meisje met zijn andere hand een oplawaai te geven, een geofende klap, die hij toebracht zonder haar ogenschijnlijk een blik waardig te keuren. Ze belandde languit op de grond met haar gezicht naar beneden en bleef wijselijk zo liggen totdat hij veilig en

wel in de taveerne was. Toen kroop ze in een gaatje tussen een boomstam en een paar wagenwielen en ging daar ineengedoken met haar armen om haar knieën zitten, terwijl ze mij met grote, uitdrukkingloze ogen aankeek, als een kat die bij de haard zit toe te kijken.

Ze leek een jaar of twaalf, was barrevoets en ging gekleed in een groezelig, wit wollen hemd met een bloedrode bies langs de hals die haar haren nog witter deed lijken. Ze bleef staren, niet naar mijn litteken maar naar mijn goede oog, met een intensiteit die eerder bevelend dan nieuwsgierig was. Ik keerde me af. Wat er gebeurd was, ging mij niet aan. Het meisje was voor een of ander misdrijf gestraft, waarschijnlijk diefstal, en had ongetwijfeld haar verdiende loon gekregen, al moest ze ertegen gehard zijn, aangezien het haar zo weinig had gedaan. Dus had ik geen reden om iets tegen haar te zeggen.

Ik haalde een pastei uit mijn scреpe, brak die doormidden en gooide haar de helft toe, waarna ik me op de grond liet zakken en met mijn rug tegen de boomstam geleund mijn deel opat. Ik had honger en dit was een rustig plekje om te eten, nu de menigte weer doorgelopen was. En ik kon toch niet gaan eten zonder het kind een hapje aan te bieden, nietwaar? Ik staaarde naar de drukte op de jaarmarkt, terwijl ik langzaam kauwde. De pastei was zo droog als de duvel z'n bokkenpoot, maar de vulling van gezouten schapenvlees was vrij zoet en goed gekruid. Het meisje hield haar stuk pastei in beide vuisten vast, alsof ze bang was dat iemand het uit haar handen zou graaien. Ze zei niets, zelfs geen woord van dank.

Ik nam een teug bier om de droge hap weg te spoelen. 'Heb je een naam, meisje?'

'Narigorm.'

'Nou, Narigorm, als je zulke kerels wilt bestellen, zul je je vak beter moeten leren. Je hebt geluk dat hij de schout er niet bij heeft geroepen.'

'Was geen diefstal.' De woorden kwamen er gedempt uit, want ze had haar mond flink volgepropt.

Ik haalde mijn schouders op en keek van opzij naar haar. Ze had de pastei al op en likte nu zeer geconcentreerd haar vingers af. Ik vroeg me af wanneer ze voor het laatst had gegeten. 's Mans humeur in aanmerking genomen betwijfelde ik of hij haar vandaag nog eens te eten zou geven. Maar wat dat stelen betrof, geloofde ik haar wel zo'n beetje. Wanneer een meisje zo duidelijk opviel in een menigte, was haar als zakkenrolster geen lang leven beschoren en gezien haar

uiterlijk, zo bedacht ik, had haar vader of haar meester, wat de man ook wezen mocht, er misschien wel een goede bron van inkomsten aan als hij haar per uur verhuurde aan mannen die verzet waren op jonge maagden. Maar ditmaal had ze de klant kennelijk kwaad gemaakt. Misschien had ze de koopman niet gewild, of anders had hij haar uitgeprobeerd en ontdekt dat hij niet de eerste was die bij haar binnen wilde. Op den duur zou ze er wel achter komen hoe ze dat moest verheimelijken. Vrouwen met meer ervaring zouden haar dat trucje wel bijbrengen en als ze die kunst eenmaal meester was zou ze er ongetwijfeld aardig van kunnen rondkomen. Ze had nog een aantal goede jaren voor de boeg in dat beroep, meer dan de meesten, nam ik aan, want zelfs als de bloei van haar jeugd voorbij was zouden er nog genoeg zijn die een lief sommetje wilden neertellen voor een vrouw die er zo anders uitzag dan de rest.

‘Zal ik het nu voor je doen, voor de pastei?’ Haar stem was even emotieloos als haar blik. ‘Dan moeten we snel wezen, voordat m’n meester terugkomt, want hij zal er niet zo blij mee zijn als je niet met klinkende munt betaalt.’

Haar kleine, koude hand probeerde in de mijne te schuiven. Ik legde hem terug in haar schoot, vriendelijk maar vastberaden. Het speet me voor haar dat ze nu al had geleerd niet te verwachten dat je in dit leven iets cadeau krijgt. Zelfs een korst is niet voor niets. Toch, hoe eerder je die les leert, hoe minder vaak je teleurgesteld zult worden.

‘Ik heb die dingen al achter me gelaten, kind. Veel te oud. Bovendien, het was maar een hap eten. Ik hoef er niets voor terug. Jij bent een knap meisje, Narigorm. Je hoeft jezelf niet voor een schijntje te verkopen. Neem een goeie raad aan van een ouwe camelot: hoe meer mensen voor iets betalen, hoe hoger ze de waarde ervan aanslaan.’

Ze fronste licht en keek me nieuwsgierig aan, haar hoofd schuin. ‘Ik weet wel waarom je niet wilt dat ik de runen voor je lees. Je wilt niet weten wanneer je doodgaat. Oude mannen zeggen wel dat ze dat willen weten, maar het is niet zo.’ Ze wiebelde op haar achterwerk heen en weer als een peuter. ‘Ik zei tegen die koopman dat hij al zijn geld zou verliezen en dat zijn vrouw bij hem zou weglopen. Dat is de waarheid, maar die beviel hem niet. Mijn meester zei tegen hem dat ik een lolletje maakte en wilde dat ik hem een beter lot zou voorspellen, maar dat weigerde ik. Ik kan niet liegen, want als je liegt raak je de gave kwijt. Leugenaars worden door Morrigan vernietigd.’

Dus ze was een waarzegster. Een goeie truc als je anderen ervan kunt overtuigen dat je de waarheid spreekt. Bij sommigen valt moeilijk te zeggen of ze in hun eigen kunst geloven of niet. Was ze ervan overtuigd dat ze de koopman de waarheid had verteld, of mocht ze die vette pad niet en was het een duivelse streek van haar geweest om hem zo'n ongelukkig lot te voorspellen? Als dat zo was, dan had ze ervoor geboet en zou ze er misschien nog meer voor boeten als haar meester gedwongen was te veel tijd in de taveerne door te brengen om hem te kalmeren. Maar misschien vond ze de blik op het gezicht van de koopman wel een afranseling waard. Dat had ik op haar leeftijd misschien ook gevonden. Ik grinnikte.

'Ik héb hem de waarheid verteld,' siste ze fel. 'Dat zal ik bij jou ook doen, dan zie je het vanzelf.'

Geschrokken door het venijn in haar stem keek ik op haar neer, maar haar lichtblauwe ogen waren even groot en emotioneel als eerst en ik besefte dat ik een dwaas was. Kinderen hebben er een hekel aan om te worden uitgelachen. Het was niet meer dan natuurlijk dat ze verontwaardigd werd als ze dacht dat iemand aan haar twijfelde.

'Ik geloof je wel, kind, maar ik heb echt geen behoefte aan een toekomstvoorspelling. Niet dat ik aan je bekwaamheid twijfel,' voegde ik er haastig aan toe, 'maar als je zo oud bent als ik, komt de toekomst al zo snel op je af dat je er niet ook nog eens naartoe hoeft te rennen.'

Ik krabbelde langzaam overeind. Ik heb niets tegen lieden die hun brood verdienen met waarzeggerij, kwakzalverij of wat voor andere magische kunst ze ook bedrijven om de mensen wat penny's uit de zak te kloppen. Waarom zou ik? Ik praktiseer mijn kunst toch ook voor bijgelovigen en onnozele halzen? Maar ik zie niet in waarom ik voor dergelijke diensten afstand zou doen van mijn zuurverdiende geld. Bovendien, als je de toekomst kunt duiden, kun je ook het verleden duiden, want dat zijn slechts uiteinden van dezelfde draad, en ik voorkom altijd zorgvuldig dat iemand iets anders over mij te weten komt dan mijn heden.

De schaduwen op de grond lengden. De wind, die toch al niet warm was geweest, kreeg scherpe kantjes. Het varken was in een hoop botten veranderd. Sommige mensen gingen naar huis, maar anderen, van wie de meesten niet al te vast op hun benen stonden, verdwenen van lieverlee in het bos om daar door te gaan met feest-

vieren, nu de handel op de jaarmarkt ten einde was. Ik borg mijn oude botjes op in mijn ransel. Er zouden vandaag geen klanten meer komen. Ik hees de ransel op mijn rug en liep achter de bonte menigte aan naar het geboomte. Vermoedelijk zou er vanavond in het bos goede brandewijn achtervergeslagen worden, en mals vlees ook, voor degenen die daar nog trek in hadden. En dat had ik.

Ik zei niets meer tegen het meisje. Ik had mijn christenplicht gedaan en haar iets te eten gegeven, en dat was dat. Daar kwam nog bij dat de manier waarop ze me aankeek op mijn zenuwen werkte. Ik ben er door de jaren heen aan gewend geraakt om aangestaard te worden. Ik merk het tegenwoordig bijna niet meer. Nee, het zat me niet zozeer dwars dat ze naar mijn litteken staarde als wel dat ze er juist niet naar keek; ze staarde me aan alsof ze probeerde erdoorheen te kijken.

De mannen voor me drentelden al struikelend over wortels en stenen over het pad. Eentje viel er op handen en knieën. Ik hielp zijn vriend hem overeind te hijsen. Hij sloeg me op mijn rug en boerde; zijn adem stonk erger dan de scheet van een draak. Morgenochtend zouden hier in de omgeving heel wat zere hoofden zijn. Terwijl we hem ondersteunden tot hij bedacht had welke voet hij het eerst moest verzetten, keek ik achterom naar de meent. Al kon ik van die afstand geen gezichten onderscheiden, ik zag wel een witte vlek die scherp afstak tegen al het bruin, groen en scharlakenrood eromheen. Ze stond aan de rand van het grasveld nog steeds naar mij te kijken. Ik voelde haar starende blik, die probeerde me open te wrieken. Ineens merkte ik dat ik razend op haar was. Ik had geen reden om zo boos te zijn, dat wist ik, want het arme kind had me helemaal niets gedaan, maar ik zweer dat het me niet gespeten zou hebben als haar meester op dat moment de taveerne uit was gekomen om haar nog een pak rammel te geven. Net als hij wilde ik haar aan het huilen brengen. Tranen zijn natuurlijk. Tranen zijn menselijk. Tranen beperken je nieuwsgierigheid tot jezelf.

Dus, vraag je misschien, was dat het? Was dat het begin? Was dat de oorzaak van alles: een halve pastei, weggegeven aan een kind met ogen van ijs? Niet echt een ongeluksdag, behalve dan voor die dikke koopman. Gelijk heb je; als dat alles was geweest, was het niets geweest, maar er gebeurde die dag nog iets anders, verscheidene mijlen verderop in een klein stadje aan zee dat Melcombe heette. Je zou

denken dat er geen verband was, maar toch zouden die twee gebeurtenissen even nauw verweven raken als de schering en inslag van een lap zijde. Draden, afkomstig uit verschillende richtingen, maar voorbestemd om één te worden. De schering van het weefsel? Dat was de dood van één man. Laten we hem John noemen, want ik heb zijn naam nooit geweten. Iemand moet die gekend hebben, maar die heeft dat nooit toegegeven en dus werd John naamloos begraven.

John zakte in elkaar op het drukke marktplein. Men zag hem wankelen en de zijkant van een kar grijpen om steun te zoeken. De meeste mensen dachten dat hij dronken was, want hij leek op een zeeman en zoals iedereen weet brengen zeelui hun tijd aan wal door met zuipen totdat hun geld op is en ze noodgedwongen weer naar zee moeten. John klapte dubbel, kuchte en hoestte zijn longen uit zijn lijf totdat het bloedige schuim uit zijn mond op zijn handen en de wielen van de kar spatte. Toen zonk hij op zijn knieën en viel om.

Voorbijgangers die hem te hulp wilden komen, deinsden meteen kokhalzend achteruit en knepen hun neus dicht. Deze walm was niet de gebruikelijke stank van een ongewassen dronkaard, maar zo smerig dat hij uit een geopend graf leek te komen. Niettemin pakten degenen die een sterke maag hadden hem bij zijn armen en wilden hem op zijn rug leggen, maar hij gilte zo luid van de pijn dat ze hem geschrokken lieten vallen. De mannen staarden naar hem, niet bereid het risico te nemen om hem nog eens aan te raken, al wisten ze niet wat ze wel moesten doen om hem te helpen.

De eigenaar van de kar gaf John met de neus van zijn schoen een por, in een poging hem aan te moedigen om weg te kruipen, aanzien hij duidelijk niet opgetild wilde worden. De voerman was geen hardvochtig man, maar hij moest nog voor donker het volgende dorp zien te bereiken. Hij rook regen in de wind en wilde graag weg voor de bui zou losbarsten en het karrenspoor in een modderpoel zou veranderen. Je moest een duivelskunstenaar zijn om over dat bospad te rijden als het eenmaal modderig was geworden, en als je moest stoppen om de kar met je schouder uit een diepe voor te tillen, werd je een gemakkelijke prooi voor iedere dief die er zin in had je van je beurs en je kar af te helpen en jou dan voor dood in een greppel achter te laten. God weet dat er in het bos bepaald geen tekort aan dat soort boeven was. Hij gaf John nog een por om hem zover te krijgen dat hij onder de kar uit rolde. Hoe dringend hij ook weg wilde, de voerman kon moeilijk over een zieke heen rijden.

Toen John de teen tegen zijn lichaam voelde, greep hij het been van de voerman en probeerde zich eraan op te hijsen. Hij hief zijn zwetende gezicht op, en zijn ogen draaiden weg in zijn schedel toen de volgende pijngolf door zijn lijf trok. Dat was het moment waarop de voerman zag dat Johns gezicht en armen onder de gemene, blauwzwarte vlekken zaten. Bij zo'n aanblik zou iedereen teruggekeinsd zijn, maar de voerman begreep niet wat hij zag. Hij herkende de tekenen niet. Waarom zou hij ook? Ze waren hier nooit eerder voorgekomen, niet op deze plaats, niet in dit land.

Maar iemand anders herkende ze wel, iemand die de verraderlijke vlekken eerder had gezien. Het was een bereisd koopman die vaak aan vreemde kusten was geweest en de tekenen maar al te goed herkende. Even was hij met stomheid geslagen, alsof hij niet kon geloven dat zoiets hier gebeurde. Toen greep hij de voerman en krasste: 'Morte bleue.' De kleine menigte die zich rondom hen verzamelde, staarde niet-begrijpend van de koopman naar de kronkelende gestalte op de grond. De koopman wees met trillende hand. 'Morte bleue, morte bleue, morte bleue,' schreeuwde hij met overslaande stem. Toen raapte hij het beetje tegenwoordigheid van geest bijeen dat hem nog restte en krijste: 'Hij heeft de pestilentie!'

De voerman kreeg gelijk. Die nacht regende het. Geen motregen, zoals bij het aanbreken van de dag; dat was slechts het voorspel geweest. Nee, deze keer goot het. Harde, dikke druppels kletterden op bladeren, aarde, gewassen en rieten daken en veranderden paden in beken en velden in moerassen. Het regende alsof de zondvloed was losgebarsten, en misschien dat degenen die ten tijde van Noach de eerste druppels zagen vallen, net als wij dachten dat het niets te betekenen had. Misschien meenden ook zij dat het 's ochtends of de volgende dag wel op zou houden.